

ת"א 28938-03-13

קבוע ליום 28.2.2018

בבית המשפט המחוזי מרכז-לוד

לפני כבוד השופטת דפנה בלטמן קדראי

התובע:

ישראל דיעי ת.ז. [REDACTED]

על ידי ב"כ עוה"ד איריס בר-טל ואח'

ממשרד עורכי הדין רוזן-קינן

מרחוב מצדה 7, מגדל ב.ס.ר. 4, בני ברק, 5126112

טל': 03-6138855 ; פקס: 03-6139966

- נ ג ד -

הנתבעת:

פז חברת נפט בע"מ ח.צ. 4-021605-51

על ידי ב"כ עוה"ד י' חורש, ע' בצלאל ואח'

ממשרד עורכי הדין ש. הורוביץ ושות'

מרחוב אחד-העם 31, תל-אביב, 6520204

טל': 03-5670700 ; פקס: 03-5660974

הודעה על התייצבות היועץ המשפטי לממשלה

מכוח סמכותי לפי סעיף 1 לפקודת סדרי הדין (התייצבות היועץ המשפטי לממשלה) [נוסח חדש] ולאחר שראיתי, כי זכות של מדינת ישראל או עניין ציבורי עלולים להיות מושפעים או כרוכים בהליך שלפני בית המשפט הנכבד, הריני להודיע על התייצבותי להליך זה.

אני מסמיך כל פרקליט מפרקליטות המדינה על שלוחותיה להיות נציגי להליך זה.

אביחי מנדלבליט

היועץ המשפטי לממשלה

היום, י"ט שבט התשע"ח, 4 פברואר 2018

ת"א 13-03-28938
קבוע ליום 28.2.2018

בבית המשפט המחוזי מרכז-לוד
לפני כבוד השופטת דפנה בלטמן קדראי

התובע:

ישראל דיעי ת.ז. [REDACTED]
על ידי ב"כ עוה"ד איריס בר-טל ואח'
ממשרד עורכי הדין רוזן-קינן
מרחוב מצדה 7, מגדל ב.ס.ר. 4, בני ברק, 5126112
טלי: 03-6138855; פקס: 03-6139966

- נ ג ד -

הנתבעת:

פז חברת נפט בע"מ ח.צ. 4-51-021605
על ידי ב"כ עוה"ד י' חורש, ע' בצלאל ואח'
ממשרד עורכי הדין ש. הורוביץ ושות'
מרחוב אחד-העם 31, תל-אביב, 6520204
טלי: 03-5670700; פקס: 03-5660974

ובעניין:

היועץ המשפטי לממשלה
על ידי ב"כ עו"ד מפרקליטות מחוז מרכז (אזורחי)
מרחוב מנחם בגין 154, בית קרדן, תל-אביב, 6492107
טלי: 073-3736222; פקס: 02-6468005

עמדה מטעם היועץ המשפטי לממשלה

מוגשת בזאת עמדת היועץ המשפטי לממשלה להליך שבכותרת.

עמדת היועץ המשפטי לממשלה עוסקת בהיות ההסכמים שבין נכי צה"ל, מפעילי תחנות דלק ובעלי זכות החכירה במקרקעין שעליהם קיימות התחנות, לבין חברות הדלק והיותם של הסכמים אלה בבחינת "הסדרים כובלים" וכאלה שמתקיימים בהם תנאים מקפחים בחוזה אחיד.

בשנים 2008 ו-2010, הוגשו שתי עמדות מטעם היועץ המשפטי לממשלה, בסוגיה מושא ההליך דנן. עמדות אלו עדיין תקפות, אולם חלו מספר התפתחויות ותמורות, לרבות שינויים שבדין, שמשפיעות על תוקפם של חלקים ספציפיים בהן.

מטרתה של עמדה זו היא לעמוד בקצרה, על עמדות היועץ המשפטי לממשלה הקודמות שהוגשו ולהבהיר מה הם השינויים וההתפתחויות שחלו בחלוף הזמן, אך יודגש, כי אין בשינויים אלה כדי לשנות את התוצאה המשפטית כפי שעולה מעמדותיו הקודמות של היועץ המשפטי לממשלה ומהקביעה, כי ההסכמים נושא העמדות, הם הסדרים כובלים, וכי מתקיימים בהם תנאים מקפחים בחוזה אחיד.

כפי שיפורט להלן, עמדת היועץ המשפטי לממשלה המשפט לממשלה הינה, כי יש לבחון נסיבות כל הליך והליך – לגופו, אך ניתוח המערכת ההסכמית מושא ההליך דנן מעלה, כי הינה דומה במהותה למערכות הסכמיות בהליכים שבעניינם הוגשו עמדות היועץ המשפטי לממשלה הקודמות ועל כן ובכפוף לשינויים וההתפתחויות שיפורטו להלן, הרי שמדובר בענייננו ב"הסדר כובל" בהתאם לסעיף 2 לחוק ההגבלים העסקיים.

מבוא

1. עניינו של ההליך דנן בתביעה אותה הגיש מר ישראל דיעי (להלן: "התובע"), נגד חברת פז (להלן: "הנתבעת"). מר דיעי הוא חוכר בחכירה ראשית של מקרקעין בבעלות מדינת ישראל עליהם הוקמה תחנת תדלוק ובר רשות בתחנה. בתביעתו מעלה התובע טענות שונות אודות המערכת ההסכמית שנכרתה בינו לבין הנתבעת, שהינה חוכרת משנה של המקרקעין עליהם הוקמה התחנה וספקית מוצרי הדלק לתובע.
2. בתמצית טוען התובע, כי המערכת ההסכמית שבין הצדדים מהווה "הסדר כובל" כמשמעותו בחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988 (לעיל ולהלן: "חוק ההגבלים העסקיים" או "החוק") וכי הוראותיה מהוות תנאים מקפחים בחוזה אחיד וכי דינן להתבטל.
3. ביום 24.2.2014, נתן בית המשפט הנכבד החלטתו לפיה "על פי סעיף 20 לחוק החוזים האחידים, התשמ"ג-1982 ניתנת בזאת הודעה ליועמ"ש באמצעות ב"כ מפרקליטות מחוז תל אביב (אזרחי) על העלאת טענות בדבר תנאים מקפחים בחוזה אחיד".
4. הגשת תצהירי הצדדים התעכבה וביום 6.9.2017, הושלמה מלאכת התצהירים וניתנה החלטה לפיה היועץ המשפטי לממשלה יגיש את עמדתו להליך. בהמשך, הוגשה מטעם היועץ המשפטי לממשלה בקשה למתן הבהרה ובית המשפט נתן החלטתו לפיה היועץ המשפטי לממשלה רשאי להגיש עמדתו ורשאי גם לאמץ במסגרתה עמדת כל גורם אחר רלוונטי ו/או לצרף כל עמדה הרלוונטית לעמדתו.
5. היועץ המשפטי לממשלה יקדים ויאמר, כי לעמדתו המערכת ההסכמית הבסיסית שבין הצדדים בהליך זה (הסכם המסגרת, שטר חכירת משנה וההסכם הקמעונאי), דומה במהותה למערכת ההסכמית הבסיסית שבין נכי צה"ל לחברות התדלוק בהליכי הקצאות

תחנות התדלוק לנכי צה"ל, אשר עלו על שולחנו של בית המשפט הנכבד קודם לכן (להלן: "ההליכים הדומים")¹.

6. עמדת היועץ המשפטי לממשלה בנוגע להליך דנן, דומה לעמדות היועץ המשפטי לממשלה, אשר הוגשו לבית המשפט הנכבד ביום 1.9.2008 וביום 21.9.2010, במסגרת הדיון בהליכים הדומים, וחמצי"ב ומסומנות א' (להלן: "עמדות היועץ המשפטי לממשלה הקודמות"), למעט מספר עדכונים כפי שיפורטו להלן.

7. בעמדותיו הקודמות, סקר היועץ המשפטי לממשלה את מצב משק הדלק בישראל בעבר וכיום ואת התמורות שחלו בו במרוצת השנים, בחן את המערכת ההסכמית שבין חברות הדלק לנכי צה"ל מפעילי תחנות התדלוק וניתח אותה משפטית – בהיבט של דיני ההגבלים העסקיים ובהיבט של דיני התוזים האחידים, ולבסוף, עמד על האינטרס הציבורי הגלום בהליכים המשפטיים שעמדו על הפרק באותה העת, הליכים אשר עניינם דומה לעניינו של ההליך דנן.

8. להלן יובא תקציר עמדות היועץ המשפטי לממשלה שהוגשו בשנים 2008 ו-2010, ראשי הפרקים ותכנם. מובן, שאין בתקציר זה כדי להחליף את העמדות בשלמותן. לאחר מכן, יובאו העדכונים באשר לתמורות שחלו מאז עמדות היועץ המשפטי לממשלה הקודמות, ואשר כאמור אינם משנים את התוצאה המשפטית שעולה מהן.

תקציר עמדות היועץ המשפטי לממשלה הקודמות בהליכים הדומים:

עמדת היועץ המשפטי לממשלה אשר הוגשה בשנת 2008:

9. עמדה זו הוגשה לבית המשפט העליון במסגרת שלושה הליכים שהתנהלו באותה העת בין חברות דלק לנכי צה"ל – מפעילי תחנות תדלוק.

חלק ראשון – הרקע המשותף:

א. בחלק זה סקר היועץ המשפטי לממשלה את מצב משק הדלק עד לשנות השמונים והרפורמה שחלה בשוק זה בשנת 1987 ונמשכה עד לשנת 1993 ושבסמוך לה, אושרה

¹ ראי ע"א 4243/00 אבשלום פדל נ' סונוול ישראל בע"מ (פורסם בנבו, 25.9.2009), ע"א 1393/02 פז חברת נפט בע"מ נ' שרלין (פורסם בתקדין, 17.3.2002), ע"א 7382/00 יוסף כספי נ' פז חברת נפט בע"מ (פורסם באר"ש, 11.8.2008), ע"א 9900/06 פז חברת נפט בע"מ נ' משה רשקס (פורסם באר"ש, 6.6.2010), ע"א 8493/02 אליהו ממך נ' פז חברת נפט בע"מ (פורסם באר"ש, 8.2.2004), ע"א 1562/03 פז חברת נפט בע"מ נ' דוד עמוס (פורסם באר"ש, 13.3.2007), ע"א 9959/03 פז חברת נפט בע"מ נ' הקרן הקיימת לישראל (פורסם באר"ש, 2.9.2012).

כניסתן של חברות דלק נוספות לפעילות בישראל והחלה להיווצר תשתית שתאפשר תחרות במשק הדלק.

ב. היועץ המשפטי לממשלה עמד על ההסכמים ארוכי הטווח עליהן החתימו שלוש חברות הדלק הוותיקות את מפעילי התחנות אשר רכשו מהן מוצרים, ועל כך שהסכמים אלה מנעו, בפועל, את האפשרות של חברות חדשות לחדור באופן משמעותי למשק הדלק.

ג. עוד צוינו פעולות הממונה על ההגבלים העסקיים בשנות ה-60 וה-90, קביעת הממונה בשנת 1993, אשר עסקה בחוזי אספקה בלעדיים ולפיה חוזים ארוכי טווח שבין שלוש החברות הוותיקות לבין מפעילי התחנות הינם בגדר "הסדר כובל" האסור לפי חוק ההגבלים העסקיים, על העררים שהגישו חברות הדלק ועל ההסדר אליו הגיעו הממונה והחברות.

ד. צוינה גם הוועדה הבין משרדית בראשות יוסף צ'חנובר והתוצאה האופרטיבית שבאה בעקבותיה – ניסוח "הסכם מסגרת" להקמת תחנות דלק לשיקום נכי צה"ל.

חלק שני – הניתוח המשפטי:

ה. בחלק זה נסקרה המערכת ההסכמית שבין מפעילי התחנות לבין חברות הדלק, בקשר לקרקעות תחנות הדלק.

ו. נבחן ההסכם הקמעונאי – ההסכם המרכזי שבין חברת הדלק לבין הנכה המפעיל את התחנה. היועץ המשפטי לממשלה הביע את עמדתו בנוגע לשאלות המשפטיות הבאות: האם ההסכמים בין חברות הדלק לנכים, כולם או חלקים מהם, הינם בגדר "הסדר כובל" לפי דיני ההגבלים העסקיים והאם הסכמים אלה מהווים "חוזה אחיד" כמשמעותו בחוק החוזים האחידים ובמידה וכן – האם יש בהם "תנאי מקפח" לפי חוק זה.

ז. בנוגע לשאלה האם הסכמי הבלעדיות הינם "הסדרים כובלים" כמשמעותם בחוק ההגבלים העסקיים, קבע היועץ המשפטי לממשלה, כי:

1. בנוגע לסעיף 2(א) לחוק – נקבע, כי הסדרי הבלעדיות ארוכי הטווח עלולים למנוע או להפחית את התחרות בעסקים וכי מתקיים האיסור הקבוע בסעיף.
2. בנוגע לסעיף 2(ב) לחוק (סעיף החזקות החלוטות) – הודגש, כי נוכח המסקנה כי הסכמי הבלעדיות מהווים הסדר כובל לפי סעיף 2(א) ממילא אין צורך לדון בשאלה האם מתקיימות החזקות החלוטות שבסעיף 2(ב). עם זאת, למעלה מן הצורך ולשם שלמות התמונה, נערך ניתוח גם של סעיף 2(ב). נקבע, כי הסדרי הבלעדיות ארוכי הטווח בכל ההליכים, אשר עמדו לפני בית המשפט נכללים בגדר החזקות שבסעיף זה.

ח. דיני החוזים האחידים – בסוגיה זו קבע היועץ המשפטי לממשלה, כי אין כל ספק, כי ההסכם הקמעונאי בין חברת הדלק למפעיל התחנה הינו "חוזה אחיד" כמשמעו בחוק החוזים האחידים, התשמי"ג-1982 (לעיל ולהלן: "חוק החוזים האחידים") וכי מאפייני ההתקשרות מעידים על כך בבירור.

כמו כן קבע היועץ המשפטי לממשלה, כי תנאי הבלעדיות לפיו המפעיל מחויב לרכוש מוצרי דלק אך ורק מחברת הדלק למשך כל תקופת החכירה, מהווה תנאי מקפח בגדר החזקה הקבועה בסעיף 4(5) לחוק החוזים האחידים ומדובר בדרישה בלתי סבירה שאינה מוצדקת.

עוד נקבע, כי סעיף בחוזה המאפשר לחברת הדלק לקבוע באופן חד צדדי את המחיר שישלם המפעיל עבור הדלק שירכוש, לפי שיקול דעתה וללא תלות במנגנון אובייקטיבי כלשהו, יחד עם תנאי הבלעדיות, הינו באופן מובהק תנאי מקפח הנכלל בין היתר, בסעיף 4(4) לחוק.

באשר לתוצאות המשפטיות של הקיפוח בחוזה האחיד – עמד היועץ המשפטי לממשלה על האפשרויות אותן מקנה החוק לשינוי המערכת החוזית בדרך שתסיר את הקיפוח.

עמדת היועץ המשפטי לממשלה אשר הוגשה בשנת 2010:

ט. עמדה זה הוגשה לבית המשפט העליון במסגרת ע"א 9959/03 ועסקה אף היא במערכת ההסכמית בין חברות הדלק לבין בעלי התחנות, ולא רק ביחס לתחנות של נכי צה"ל.

י. בעמדה זו חזר היועץ המשפטי לממשלה על האמור בעמדתו הראשונה, עם כמה דגשים וחיידודים נוספים. כמו כן, התקיים דיון בשאלה האם יש מקום להחיל על ההתקשרות בין הצדדים את החריג הקבוע בסעיף 3(3) לחוק.

יא. גם בעמדה זו נקבע, כי הסכמי הבלעדיות שנדונו בה, שמאפייניהם זהים להסכם שלפנינו, מהווים הסדר כובל לפי סעיף 2(א) ולפי סעיף 2(ב) לחוק ההגבלים העסקיים, וכן מהווים חוזים אחידים שכוללים תנאים מקפחים.

10. כאמור, עמדת היועץ המשפטי לממשלה בנוגע להליך דנן, דומה לעמדות היועץ המשפטי לממשלה הקודמות, שתקצירן הובא לעיל. להלן יובאו העדכונים והשינויים שחלו מאז פורסמו העמדות הקודמות. יודגש שוב, כי אין בשינויים אלה כדי לשנות את התוצאה המשפטית כפי שעולה מעמדות היועץ המשפטי לממשלה הקודמות ומתקביעה, כי ההסכמים נושא העמדות, הם הסדרים כובלים, וכי מתקיימים בהם תנאים מקפחים בחוזה אחיד. העדכונים מתוארים להלן רק למען עדכון בית המשפט הנכבד במצב המשפטי הנוכחי ובמהלכים שנוקטת רשות ההגבלים העסקיים בהקשר זה.

סעיף 2(ב) לחוק - תמוורות בפסיקה

11. כאמור, בעמדות היועץ המשפטי לממשלה הקודמת צוין, כי הסכמי חכירה מקובלים הכוללים הסדרי בלעדיות המחייבים את מפעיל תחנת התדלוק לרכוש רק מוצרי דלק של אותה חברה למשך כל תקופת הסכם החכירה, הם בבחינת הסדרים כובלים שדינם בטלות, הן בהתאם לסעיף 2(א) לחוק והן בהתאם לסעיף 2(ב) לחוק.

12. מאז הוגשו עמדות היועץ המשפטי לממשלה הקודמות ניתן פסק דינו של בית המשפט העליון בע"פ 5823/14 שופרסל בע"מ נ' מדינת ישראל (פורסם באר"ש, 10.8.2015), (להלן: "עניין שופרסל"). פסק הדין קבע, כי הסדרים אנכיים, קרי - הסדרים בין גורמים שנמצאים בחוליות שונות בשרשרת האספקה, ככלל אינם נכללים בתזקת החלטות של סעיף 2(ב) לחוק.

13. עד עניין שופרסל, הסכמי הבלעדיות בתחנות התדלוק נחשבו במקרים שונים, כהסדרים לגביהם קיימת חזקה חלוטה שהם עלולים לפגוע בתחרות, היינו הסדרים כובלים הנכללים בגדרי החזקה החלוטה הקבועה בסעיף 2(ב)(3) לחוק נראו: ה"ע 496/98 דלק נ' הממונה על הגבלים עסקיים, פסקה 67 (פורסם בנבו, 25.3.2001) (להלן: "עניין דלק"). נוכח ההלכה בעניין שופרסל יש לבחון את הסדרי הבלעדיות בתחנות תדלוק, ככל שאינם אופקיים (קרי, אינם בין מתחרים) ובהתאם להוראות סעיף 2(א) לחוק, ולא לפי החזקות החלטות שבסעיף 2(ב) לחוק.

14. משמעות הדבר היא, כי במסגרת יסודות ההסדר הכובל יש לבסס קיומה של "עלילות לפגיעה בתחרות". קיומה של "עלילות" כאמור, היא פועל יוצא גם של מבנה השוק הגיאוגרפי בו פועלת תחנת התדלוק נושא ההסדר.

15. ודוק, אין באמור כדי לקבוע מסמרות בשאלה האם המערכת ההסכמית במקרה דנן ובמקרים דומים מהווה הסדר אנכי או הסדר אופקי, אלא יש לבחון כל מקרה לגופו ולבדוק האם הצדדים להסדר הם מתחרים, נוסף על מערכת היחסים שלהם כספק דלקים לתחנה ומפעיל תחנת תדלוק. כך לדוגמה, עשויים הצדדים להיחשב גם כמתחרים מקום שבו מפעילה בעצמה תחנת תדלוק המתחרה עם תחנת התדלוק לה מספקת היא דלקים.

טיוטת דו"ח רשות ההגבלים העסקיים בעניין תחרות בין תחנות תדלוק

16. נוסף על האמור, בשנים האחרונות שקדה רשות ההגבלים העסקיים (להלן: "הרשות") על מחקר שוק מקיף בנושא תחנות התדלוק. תיאור המחקר ותוצאותיו פורטו בטיזת להערות הציבור בעניין תחרות גיאוגרפית בתחנות תדלוק: הקשר בין מבנה שוק למחירי בנזין, **הגבלים עסקיים** 501272 (9.7.2017), בה הוצעו גם המלצות באשר לדרכים אפשריות לשפר את התחרותיות במקטע השיווק הקמעונאי (להלן: "טיזת דו"ח הרשות").² טיוטת דוח הרשות נמצאת בשימוע ציבורי ופתוחה להערות הציבור עד ליום 28.2.2018.

² לאחרונה פורסם להערות הציבור גם פרק נלווה לטיזת דו"ח הרשות העוסק בתחרות גיאוגרפית בתחנות תדלוק: הקשר בין מבנה שוק למחירי סולר, **הגבלים עסקיים** 501443 (26.12.2017), אשר לא שינה את מסקנות טיוטת דו"ח הרשות בכל הנוגע להסדרים שבין חברות הדלק לבעלי תחנות התדלוק.

העתק טיוטת דו"ח הרשות מצ"ב ומסומן ב'.

17. טיוטת דו"ח הרשות עסקה בריכוזיות הגיאוגרפית והקשר בין מאפייני תחנת תדלוק והסביבה התחרותית שלה, לבין רמת המחירים שלה. כפי שעולה מממצאי המחקר, נמצא שלא קיימות תחרות משמעותית בין ארבע חברות הדלק הגדולות: פז חברת הנפט בע"מ (לעיל ולהלן: "פז"), סונול ישראל בע"מ (להלן: "סונול"), דור אלון אנרגיה בישראל (1988) בע"מ (להלן: "דור-אלון") ודלק חברת הדלק הישראלית בע"מ (להלן: "דלק"). לעומת זאת, קיומה של חברת דלק קטנה, שאינה משתייכת לארבע הגדולות, מביאה להורדת מחירים של תחנות התדלוק בקרבה גיאוגרפית. אולם, נראה שחסמי כניסה והתרחבות מקשים על כניסתן של חברות דלק קטנות לשוק. חסמים אלה נובעים ממגבלות המונעות את הגדלת היצע תחנות התדלוק הקיימות, כמו גם מהסכמים ארוכי טווח בין חברות הדלק הגדולות, ביניהן חברת פז, עם מפעילי ובעלי תחנות תדלוק קיימות.

18. לפיכך, כוללת טיוטת דו"ח הרשות מספר המלצות שנועדו להקל על כניסתם של מתחרים קטנים וחדשים, במקום תחנות התדלוק הקיימות, באמצעות יצירת מתווה הדרגתי לכניסתן של חברות דלק קטנות וחדשות, קידום הקמת תחנות תדלוק חדשות שיופעלו על ידי חברות דלק קטנות ונקיטת מדיניות אחידה לגבי הסכמים אנכיים של חברות דלק, הנוגעים לתחנות התדלוק.

19. במסגרת זו, טיוטת דו"ח הרשות כוללת התייחסות מפורשת להסכמים בין בעלי תחנות תדלוק לבין מפעילי התחנות לפיה, הגם שהסכמי בלעדיות בין תחנות תדלוק לבין חברות הדלק עשויים לכלול בתוכם תועלות פרו-תחרותיות מסוימות, משך תקופת הבלעדיות מהווה גורם מרכזי בבחינת יעילותם הכלכלית. במקרים של הסכמי בלעדיות ארוכי טווח, עשויים הסכמים אלה להקשות על כניסתן של חברות דלק חדשות ולהקשות על התרחבותן של חברות דלק קטנות ולפגוע בתחרות במקטע השיווק הקמעונאי בתחום זה.

20. לפיכך, ובין היתר על רקע פסק הדין של בית המשפט העליון בעניין **שופרסל**, עמדת הרשות, כפי שהובעה בטיטת דו"ח הרשות וכפי שמובאת גם במסגרת עמדה זו מטעם היועץ המשפטי לממשלה הינה, כי ההסכמים של חברות הדלק הנוגעים לתחנות תדלוק, לרבות הסכמי אספקה בלעדית עם מפעילי תחנות תדלוק והסכמי שכירות במקרקעין עם בעלי תחנות או בעלי מקרקעין המיועדים לתחנות תדלוק, עשויים להיחשב כהסדרים כובלים לפי סעיף 2(א) לחוק (ראו: עמודים 39-40 לטיטת דו"ח הרשות). במסגרת זו, על הצדדים להסדר לבחון בעצמם האם ההסדר הוא הסדר שעלול לפגוע בתחרות באזור וזאת לאור מבחני סעיף 2(א) לחוק.

21. במסגרת ההערכה העצמית על הצדדים להסדר לתת את הדעת, בין היתר, לממצאים המצויים בדו"ח זה בדבר קיומן של השפעות מתואמות בין חברות הדלק הגדולות, כמו גם למשך ההתקשרות שבהסכם ותנאי התחרות שבסביבת תחנת התדלוק. יחד עם זאת, נוכח חסמי הכניסה וההתרחבות הקיימים בשוק, חשיבות מיוחדת תינתן למשך ההתקשרות, הן ביחס להסכמי בלעדיות על צורותיהם השונות והן ביחס להסכמי שכירות.

22. עוד יצוין, כי עמדת הרשות, כפי שהובעה בטייטת דו"ח הרשות מטעמה היא, כי יש לבחון את משך ההתקשרות של הסכמי הבלעדיות בהתאם לפסיקתו של בית הדין להגבלים עסקיים בעניין דלק שקבעה כי משך תקופת הבלעדיות הראויה היא לכל היותר 3 שנים. זאת, למעט ביחס להסכמים בהם חברת הדלק נושאת בעלויות שיפוץ התחנה או במלוא עלות הקמתה, בהם תעמוד תקופת ההתקשרות בבלעדיות על 6 שנים.

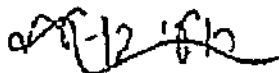
23. זוהי עמדת הרשות בטייטת הדו"ח גם ביחס להסכמי שכירות על צורותיהם השונות, המקנים בפועל לחברות הדלק שליטה כמעט מוחלטת ולתקופה ארוכה בתחנות התדלוק, והשפעתם על התחרות דומה לאלה של הסכמי בלעדיות. הסכמים אלה מקימים גם הם חסמי כניסה משמעותיים לחברות החדשות שמעוניינות להיכנס לשוק, וחסמי התרחבות לחברות הקטנות הפועלות בשוק, ומקשות על התפתחותה של תחרות במקטע זה.

24. לפי טייטת הדו"ח, עמדת הרשות היא, כי ככלל הסכמי שכירות בהן חברת הדלק מקימה על המקרקעין המושכר תחנת תדלוק, לתקופה שעולה על 6 שנים, מהווים הסדר כובל לפי סעיף 2(א) לחוק וכי תידרשנה הצדקות מיוחדות להריגה מתקופה זו.

25. יצוין, כי עמדה זו ניתנה במסגרת טייטת דו"ח הרשות אשר כאמור נמצאת נכון לעת זו בשימוע ציבורי ופתוחה להערות הציבור ומשכך, היועץ המשפטי לממשלה מבקש להביאה לפני בית המשפט הנכבד אך בשלב זה הוא אינו נוקט עמדה בנוגע אליה.

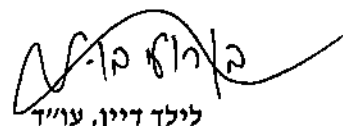
דיני חוזים אחידים

26. בכל הנוגע לניתוח בהיבט של דיני החוזים האחידים, מפנה היועץ המשפטי לממשלה לניתוח התנאים המקובלים בחוזים האמורים, כפי שהופיע בעמדות היועץ המשפטי לממשלה הקודמות, וסיווגם כתנאים מקפחים בחוזה אחיד, עומד בעינו.

רועי בן עמי, עו"ד

בפרקליטות מחוז מרכז - אזרחי

בפרקליטות מחוז מרכז - אזרחי